

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

САВЧЕНКО АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 342.951:[336.22:352](477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ МІСЦЕВИХ
ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Тернопіль – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ,
Міністерство внутрішніх справ України

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор

Попова Світлана Миколаївна,

Харківський національний університет внутрішніх справ,
професор кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Бандурка Олександр Олександрович,

ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія
управління персоналом», професор кафедри
адміністративного, фінансового та банківського права
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира
Великого

кандидат юридичних наук

Терещук Галина Андріївна,

Тернопільський національний економічний університет,
доцент кафедри конституційного, адміністративного та
фінансового права

Захист відбудеться «30» вересня 2019 року о 12-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.04 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «30» серпня 2019 року

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

С. В. Банях

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Підтримавши розроблену Радою Європи програму «Децентралізація і територіальна консолідація в Україні», наша держава стала на шлях докорінних перетворень. Метою цієї програми є сприяння адміністративно-територіальній реформі, з метою формування спроможних громад, тобто територіальних громад сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я та соціального захисту населення.

В умовах проведення реформи адміністративно-територіального устрою країни особливо актуальною проблемою є своєчасне наповнення необхідними грошовими ресурсами доходної частини відповідних місцевих (регіональних) бюджетів, основним джерелом яких повинні стати надходження місцевих податків і зборів. Вирішення цієї вкрай важливої проблеми значною мірою залежить від ефективної діяльності органів місцевого самоврядування щодо розробки системи оподаткування згідно з особливостями кожної адміністративно-територіальної одиниці та регіональних відділів Державної фіскальної служби України з питань справляння місцевих податків та зборів.

Питання адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів в сучасних умовах проведення децентралізації влади набувають особливого значення для новостворених територіальних громад. Адже на сьогоднішній день кількість таких громад, в яких проживає понад 37% населення України, досягає 1000. Тому надання місцевим органам таких громад ширших повноважень можливе лише за умови забезпечення місцевих бюджетів відповідними фінансовими ресурсами, основним джерелом яких є місцеві податки і збори.

Нині органи місцевого самоврядування нових територіальних громад поки що не мають достатніх ресурсів, щоб комплексно розв'язати усі господарські та соціальні проблеми, які виникають на їх рівні. Тому удосконалення адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів, як основного джерела розвитку територіальних громад, є актуальним.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Загальні питання у сфері справляння податків і зборів досліджувалися у працях таких вчених, як О. М. Бандурка, О. О. Бандурка, А. І. Берлач, В. Т. Білоус, М. М. Весельський, Л. К. Воронова, Ю. В. Гаруст, С. К. Гречанюк, О. П. Дзісяк, Л. М. Касьяненко, В. В. Костицький, М. П. Кучерявенко, В. Б. Марченко, Т. О. Мацелик, С. П. Позняков, О. В. Покатаєва, В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Т. О. Проценко, Д. В. Рева, А. В. Роздайбіда, Ю. І. Руснак, Л. А. Савченко, А. О. Селіванов, В. І. Теремецький та ін. Вказаними науковцями зроблено значний внесок у розкритті питань правового регулювання місцевих податків і зборів, але

дослідження адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів в умовах децентралізації потребує подальшого розвитку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Закону України від 18 березня 2004 року № 1629-IV «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», Указу Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020».

Дисертаційне дослідження відповідає п. 8.19 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 років, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 року (протокол № 2), комплексним науково-дослідним темам Харківського національного університету внутрішніх справ: «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197), «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189), «Проблеми економічної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0113U008193).

Мета і завдання дослідження. Основна *мета* дисертаційного дослідження полягає у комплексному вивченні, оцінці та аналізі як теоретичних, так і практичних правових питань зі справляння місцевих податків і зборів, які є джерелами наповнення місцевих бюджетів, а також у формулюванні науково обґрунтованих рекомендацій та пропозицій щодо удосконалення адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів в умовах децентралізації.

Для досягнення зазначеної мети у дисертаційній роботі поставлені наступні *завдання*:

- визначити поняття та види місцевих податків і зборів та з'ясувати їх значення для розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- розкрити сутність та структуру механізму справляння місцевих податків і зборів;
- надати характеристику децентралізації та з'ясувати її вплив на механізм справляння місцевих податків і зборів;
- визначити поняття та особливості адміністрування місцевих податків і зборів України в системі їх справляння;
- розглянути взаємодію органів Державної фіскальної служби України та органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації;
- розкрити особливості адміністративно-правового механізму справляння окремих місцевих податків і зборів;
- охарактеризувати ключові аспекти здійснення контролю у системі адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів;
- окреслити напрямки розвитку нормативно-правового регулювання справляння місцевих податків і зборів в Україні;

– запропонувати шляхи удосконалення правового забезпечення діяльності суб'єктів щодо справляння місцевих податків і зборів України в умовах децентралізації;

– узагальнити зарубіжний досвід запровадження й справляння місцевих податків і зборів та визначити можливості його використання в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у сфері справляння місцевих податків і зборів при наповненні місцевих бюджетів.

Предмет дослідження – адміністративно-правовий механізм справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною базою наукового дослідження є сукупність загальнонаукових та спеціально юридичних методів та прийомів пізнання, використання яких обумовлено метою і завданнями їх досягнення. *Історично-правовий* метод дозволив визначити етапи розвитку податкової реформи, розглянути її сучасний характер і головні напрямки (підрозділи 1.1, 3.1). Застосування *діалектичного* методу дало можливість виявити значення місцевих податків і зборів для розвитку місцевого самоврядування в Україні (підрозділ 1.1). *Метод наукових абстракцій і логіко-семантичний* метод використані для удосконалення понятійного апарату (розділи 1–3). *Індуктивний* метод сприяв розкриттю повноважень суб'єктів адміністрування як основи їх адміністративної правосуб'єктності (підрозділи 2.2, 3.2). За допомогою методів *групування, класифікації, системно-функціонального та системно-структурного* визначено структуру адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів (підрозділ 1.2), види місцевих податків і зборів (підрозділ 1.1), особливості функціонування адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів в умовах децентралізації (підрозділ 1.3), особливості та процедури справляння окремих місцевих податків і зборів (підрозділ 2.3), особливості адміністрування місцевих податків і зборів (підрозділ 2.1). *Компаративний, статистичний, структурно-логічний і порівняльно-правовий* методи дозволили встановити основні напрями удосконалення адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів України в умовах децентралізації шляхом використання в Україні досвіду розвинених країн (підрозділи 2.4, 3.3). За допомогою *формально-юридичного* методу проведено аналіз чинного законодавства та локальних нормативно-правових актів щодо особливостей адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів України (розділ 2, підрозділ 3.1).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у вітчизняній науці адміністративного права проведено комплексне дослідження адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку наукових положень та висновків, які у сукупності можуть значно розширити й поглибити знання з ряду актуальних питань справляння місцевих податків та зборів при проведенні децентралізації. Основні з них такі:

уперше:

– запропоновано авторське визначення поняття «справляння податків та зборів», під яким розуміється непримусове загальнообов'язкове внесення платежів до бюджету, що передбачає активну взаємну діяльність контролюючих органів і платників податків на умовах довіри, громадянської самосвідомості, партнерства, де платник податків за своїм власним бажанням та переконанням сплачує у встановлені строки в бюджет всі необхідні платежі;

– обґрунтовано доцільність створення Єдиного органу інформаційної взаємодії Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування, який би займався постійним обміном інформації між різними суб'єктами податкових правовідносин та регулював би такі інформаційні відносини;

– розкрито зміст поняття «контроль громадських організацій за справлянням податків та зборів», що передбачає громадський контроль за встановленням певних податків на місцях, контроль за законністю проведення контрольних перевірок, реагування на звернення окремих осіб щодо неправомірних стягнень та ін., коли дії громадських організацій відрізняються гнучкістю та своєчасністю реагування;

– запропоновано розробити Концепцію розвитку регіонів держави відповідно до індивідуальних потреб кожного з них, в якій слід врахувати особливості розвитку окремого регіону, кількість та склад місцевих податків і зборів за кожним регіоном та можливість вибору громадянами напрямлення частини їх коштів у визначених напрямках;

удосконалено:

– понятійний апарат у частині визначення термінів «місцеві податки та збори», «податкове адміністрування», що є основою для розкриття змісту адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів;

– окремі повноваження органів місцевого самоврядування в сфері здійснення місцевих позик з метою проведення ефективної податкової політики на місцях, результатом якої має бути наповнення місцевого бюджету для забезпечення соціально-економічних програм та розвитку різних адміністративно-територіальних одиниць;

– характеристику основних принципів, на яких ґрунтується податкове законодавство України, та включення, окрім загальності оподаткування, рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, невідворотності настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства, фіскальної достатності, соціальної справедливості та інших, такого принципу як інформованість громадян щодо адресності направлення сплачених ними коштів на податки та збори для мотивації сплачувати такі платежі;

– розуміння загальних ознак, характерних для справляння місцевих податків і зборів у зарубіжних країнах, з-поміж яких виокремлено: простоту справляння податків і зборів, стабільність, доступність законодавства;

необтяжливості за кількістю для платників; захист і підтримку платників місцевих податків і зборів, їх мотивацію до сплати цих платежів;

дістали подальшого розвитку:

– пропозиції щодо відокремлення такого підвиду фінансової децентралізації, як податкова, оскільки фінансова децентралізація повинна розглядатися не лише як передача фінансових ресурсів до територіальних бюджетів, а й передача частини повноважень державної влади місцевому та регіональному самоврядуванню у податковій сфері, що формує дохідну і видаткову частини місцевого бюджету;

– обґрунтування необхідності щодо надання органам місцевого самоврядування права спільно з органами Державної фіскальної служби України здійснювати контроль за сплатою місцевих податків і зборів та надходженням платежів до місцевих бюджетів;

– перелік складових адміністрування податкових платежів по відношенню до системи місцевих податків і зборів, якими є: сукупність контролюючих органів та органів місцевого самоврядування, які здійснюють спільну управлінську діяльність, пов'язану із забезпеченням процесу справляння місцевих податків і зборів; напрями управлінської діяльності цих органів із врахуванням специфіки формування місцевих бюджетів в процесі регулювання ставок місцевих податків і зборів; механізм адміністрування податків, що включає ставлення цілей, складання функцій, формулювання принципів справляння місцевих податків і зборів;

– пропозиції щодо низки змін та уточнень до Податкового кодексу України, зокрема з питань розрахунків деяких місцевих податків і зборів, а саме: при розрахунку податку на нерухомість необхідно враховувати вартість цієї нерухомості, у даному випадку вартість житла; щодо податку на землю – слід внести зміни до п.п. 281.2.1 статті 281 Податкового кодексу України, додавши громадянам «для ведення особистого селянського господарства – у розмірі не більш як 3,5 гектари землі»; щодо туристичного збору – необхідно внести зміни в п.п. 268.5.1 ст. 268 Податкового кодексу України, доповнивши склад податкових агентів «базами відпочинку» та визначивши ставку податкового збору у розмірі не більше 1%;

– обґрунтування щодо необхідності розширення номенклатури місцевих податків і зборів, які, за наявності певної доцільності та об'єктів оподаткування, можуть вводитися в дію на територіях окремих громад для покриття дефіциту місцевих бюджетів, а також перерахування певної частини податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальших наукових досліджень адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів, можуть бути підґрунтям для вдосконалення справляння податків та зборів

України в умовах децентралізації (акт впровадження в наукову діяльність Кримінологічної асоціації України від 30.08.2018);

– у *правотворчості* – для уточнення і вдосконалення положень Податкового кодексу України, Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових актів щодо справляння місцевих податків і зборів в умовах децентралізації;

– у *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності практичної діяльності суб'єктів адміністрування місцевих податків і зборів (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність Центрального управління Головного управління Державної фіскальної служби України у Харківській області від 07.09.2018);

– в *навчальному процесі* – при підготовці підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Фінансове право», «Податкове право», «Адміністративний процес», «Адміністративна відповідальність» (акт впровадження результатів дисертації в навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 12.09.2018);

– у *правовиховній сфері* – для підвищення рівня правової та професійної культури посадових осіб контролюючих органів та органів місцевого самоврядування.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконано особисто дисертантом із використанням нових досягнень науки адміністративного та податкового права, усі сформульовані висновки та рекомендації обґрунтовано на основі особистих досліджень автора.

У співавторстві опубліковано монографію «Фінансова система України в умовах трансформації соціально-економічних відносин» (дисертантом розроблено розділ «Зарубіжний досвід запровадження та справляння місцевих податків і зборів та можливість їх використання в Україні»).

У співавторстві також опубліковано такі наукові статті: «Шляхи перетворення грошей із засобу пограбування народу в активне знаряддя державного будівництва» («Європейські перспективи»: наук.-практ. журнал, № 6, 2014; дисертантом розкрито значення і роль коштів у наповненні бюджету держави через сплату податків та зборів), «Розширення повноважень місцевих рад у сфері оподаткування в умовах реалізації державної регіональної політики» («Наше право»: наук.-практ. журнал, № 1, 2016; дисертантом досліджено права та обов'язки органів місцевого самоврядування), «Адміністрування податків та зборів органами Державної фіскальної служби України» («Європейські перспективи»: наук.-практ. журнал, № 4, 2016; дисертантом розкрито адміністрування податків і зборів контролюючими органами на сучасному етапі їх розвитку), «Роль Державної фіскальної служби України у виявленні тіньової діяльності платників податків» («Право.ua»: електр. журнал, № 2, 2017; дисертантом обґрунтовано необхідність втручання Державної фіскальної служби України в діяльність суб'єктів господарювання), «Документальні докази тіньових господарських операцій» («Наше право»:

наук.-практ. журнал, № 5, 2016; дисертантом розглянуто недоброякісні документи як джерело доказів правопорушень у господарській сфері). У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, не використовувалися.

Апробація результатів дослідження. Основні наукові положення, висновки й практичні рекомендації, викладені в дослідженні, були оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми» (м. Харків, 2015); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (м. Харків, 2015); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції» (м. Харків, 2016); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми правової науки державотворення України в контексті правової інтеграції» (м. Суми, 2016); XI Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції» (м. Суми, 2018);

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 228 сторінок, список використаних джерел налічує 257 найменувань і займає 26 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, висвітлено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету й завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну отриманих результатів та розкрито їх практичне значення, зазначено особистий внесок здобувача, надано відомості про апробацію результатів дослідження й публікації за темою дисертації.

Розділ 1 «Загальна характеристика місцевих податків та зборів України і вплив процесів децентралізації на механізм їх справляння» складається з трьох підрозділів, у яких розглянуто поняття та види місцевих податків і зборів та їх значення для розвитку місцевого самоврядування в Україні, сутність та структуру адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів, а також поняття децентралізації та її вплив на механізм справляння місцевих податків і зборів.

У підрозділі 1.1 «Поняття та види місцевих податків і зборів та їх значення для розвитку місцевого самоврядування в Україні» встановлено, що одним з першочергових завдань держави на шляху до її розвитку являється проведення податкової реформи, головними напрямками якої є удосконалення законодавства України, перехід від наглядово-каральної функції податкових

органів до обслуговуючої, що допомагає у нарахуванні та проведенні сплати податків і зборів, не має на меті наповнення бюджету за рахунок фінансових санкцій та переplat, і водночас спрямована на посилення боротьби зі схемами ухиляння від сплати податків юридичними та фізичними особами.

З'ясовано, що місцеві податки і збори знаходяться у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності з іншими категоріями, такими як доходи й видатки місцевих бюджетів, прибутки, збитки, штрафи, санкції, пеня та ін., але як самостійна категорія мають свою характеристику, яка полягає у тому, що вони є обов'язковими платежами, що встановлюються державою, але регламентуються і справляються органами місцевого самоврядування та надходять до місцевих бюджетів.

У підрозділі 1.2 «Сутність та структура механізму справляння місцевих податків і зборів» досліджені поняття «стягнення податку», «справляння податку» і «адміністрування податку» та з'ясовано, що відмінність понять «стягнення податку» і «справляння податку» полягає у тому, що стягнення передбачає примусове вилучення грошових коштів, несплачених у певних розмірах та у встановлені строки, де роль державних органів є активною, а платника – пасивною. Справляння ж податку не є примусовим, але загальнообов'язковим внесенням платежів до бюджету, що передбачає активну взаємну діяльність контролюючих органів і платників податків, де платник податків за своїм власним бажанням та переконанням сплачує у встановлені розміри і строки всі необхідні платежі до бюджету.

Визначено, що поняття «справляння податку» розкриває взаємовідносини суб'єктів як «горизонтальні», на умовах довіри, громадянської самосвідомості, партнерства між платниками податків та податковими органами, а «адміністрування податків» – взаємовідносини «вертикальні, згори до низу», коли контролюючі органи зобов'язують податківця сплачувати його податок чи збір, застосовуючи методи покарання за невиконання громадянського обов'язку сплатити такі обов'язкові платежі.

Зазначено, що ефективність механізму справляння податків і зборів заключається у фіскальній достатності, економічній ефективності, соціальній справедливості, адміністративній простоті, стабільності й гнучкості, тому завжди повинна існувати відповідність між величиною наявних фінансових ресурсів та реальною потребою в їх використанні.

У підрозділі 1.3 «Поняття децентралізації та її вплив на механізм справляння місцевих податків і зборів» зазначено, що для ефективного розвитку Україна взяла курс на децентралізацію влади, яка має різні види (форми): політична (або демократична), адміністративна (або бюрократична), фінансова (або бюджетна, фіскальна, економічна, ринкова), територіально-просторова.

Запропоновано відокремити такий підвид фінансової децентралізації, як податкова, оскільки фінансова децентралізація повинна розглядатися не лише як передача фінансових ресурсів до територіальних бюджетів, а й передачу частини повноважень державної влади місцевому та регіональному

самоврядуванню у податковій сфері, що формує дохідну і видаткову частини місцевого бюджету.

Доведено, що політика децентралізації влади в Україні базується на формуванні спроможних територіальних громад, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень соціально-економічного та культурного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

З'ясовано, що в умовах проведення децентралізації визначення деяких принципів побудови податкової системи набули коректної форми, зокрема змінився принцип «єдиного підходу до встановлення податків та зборів», що означає лише «визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку».

Розділ 2 «Зміст адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів України» складається з чотирьох підрозділів, у яких розкрито поняття та особливості адміністрування місцевих податків і зборів України в системі їх справляння, взаємодію органів Державної фіскальної служби України та органів місцевого самоврядування, особливості та процедури справляння окремих місцевих податків і зборів, а також контроль у системі справляння місцевих податків та зборів.

У підрозділі 2.1 *«Поняття та особливості адміністрування місцевих податків і зборів України в системі їх справляння»* детально розглянуто податкове адміністрування в системі справляння податків і зборів, що є необхідною умовою існування держави та найважливішою її ознакою. Визначено основні складові методу податкового адміністрування, якими є податкове планування, податкове регулювання, податковий контроль і аналіз діяльності підконтрольних об'єктів.

З'ясовано, що суб'єкти податкового адміністрування поділяються на чотири групи: 1) суб'єкти, які представляють владну сторону податкових правовідносин; 2) суб'єкти, що є зобов'язаною стороною податкових правовідносин; 3) особи, які виконують суто процесуальні функції у податковому адмініструванні та не мають власної матеріальної заінтересованості у податкових правовідносинах; 4) органи судової влади.

Розкрито основні складові адміністрування податкових платежів по відношенню до системи місцевих податків і зборів, якими є: сукупність контролюючих органів та органів місцевого самоврядування, що здійснюють спільну управлінську діяльність, пов'язану із забезпеченням процесу справляння місцевих податків і зборів; напрями управлінської діяльності цих органів із врахуванням специфіки формування місцевих бюджетів в процесі регулювання ставок місцевих податків та зборів; механізм адміністрування податків, що включає ставлення цілей, складання функцій, формулювання принципів справляння місцевих податків і зборів.

У підрозділі 2.2 *«Взаємодія органів Державної фіскальної служби України та органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації»* наголошено на тому, що провідним суб'єктом адміністрування місцевих

податків і зборів та єдиним контролюючим органом у сфері справляння місцевих податків і зборів є Державна фіскальна служба України, основними функціями якої є контрольні, фіскальні, організаційні, обліково-реєстраційні, інформаційно-аналітичні, нормотворчі, роз'яснювально-консультаційні та правоохоронні.

Запропоновано розширити повноваження органів місцевого самоврядування, надавши їм право спільно з органами Державної фіскальної служби здійснювати контроль за сплатою місцевих податків і зборів та надходженням платежів до місцевих бюджетів. Наголошено на тому, що взаємодія органів Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування, а також партнерські відносини цих органів із платниками податків можливі лише за умови повного та систематичного інформаційного забезпечення діяльності органів Державної фіскальної служби та органів місцевого самоврядування.

Обґрунтовано доцільність створення Єдиного органу інформаційної взаємодії Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування, який би займався постійним обміном інформації між різними суб'єктами податкових правовідносин та регулював би такі інформаційні відносини.

У підрозділі 2.3 «Особливості адміністративно-правового механізму справляння окремих місцевих податків і зборів» розглянуто особливості та процедури справляння окремих місцевих податків і зборів та з'ясовано, що найефективнішим податком саме на місцевому рівні являється податок на нерухоме майно, оскільки завжди можна чітко визначити об'єкт оподаткування, тому що він має постійне місцезнаходження, легко встановити платника податку, яким є власник нерухомості, цим самим можна уникнути ухилення від сплати цього податку.

Зроблено пропозиції внести певні зміни до Податкового кодексу України, зокрема в розрахунках окремих місцевих податків і зборів, а саме:

– при розрахунку податку на нерухомість повинна враховуватися вартість цієї нерухомості, у даному випадку вартість житла. Вважаючи на різний соціальний статус громадян, розмір податків на елітне житло повинен перевищувати розмір податків звичайного неелітного житла.

– при розрахунку земельного податку слід внести зміни до п.п. 281.2.1 статті 281 Податкового кодексу України, додавши громадянам «для ведення особистого селянського господарства – у розмірі не більш як 3,5 гектари землі», у зв'язку з тим, що мешканці сільської місцевості, які ведуть селянське господарство можуть придбати більше земель та сплачувати більше податків від продажу вирощеної продукції;

– при розрахунку туристичного збору необхідно внести зміни в п.п. 268.5.1 ст. 268 Податкового кодексу України, доповнивши склад податкових агентів саме «базами відпочинку», та визначити ставку податкового збору у розмірі не більше 1%.

У підрозділі 2.4 «Контроль у системі адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів» зазначено, що одним з найважливіших елементів адміністрування податків і зборів є податковий контроль, який здійснюється шляхом ведення обліку платників податків, інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності податкових органів, проведення перевірок та звірок відповідно до вимог податкового законодавства.

Сформульовано поняття «контроль у системі справляння місцевих податків та зборів», під яким запропоновано розуміти не лише контроль контролюючих органів за правильністю нарахування, повнотою та своєчасністю сплати обов'язкових платежів платниками місцевих податків і зборів, але й контроль громадських організацій за виконанням податкового законодавства державними органами, зокрема за встановленням певних податків на місцях, за законністю проведення контрольних перевірок, гнучке та своєчасне реагування на звернення окремих громадян щодо неправомірних стягнень тощо.

З'ясовано, що важливою передумовою забезпечення належної організації контролю в системі справляння місцевих податків і зборів є створення сприятливого середовища для партнерських відносин між органами місцевого самоврядування, податковими органами та платниками місцевих податків і зборів, водночас проведення ефективного контролю Державної фіскальної служби України за сплатою місцевих податків і зборів залежить від її раціональної взаємодії з іншими державними органами, зокрема органами місцевого самоврядування, та платниками податків і зборів.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації» складається з трьох підрозділів, у яких запропоновано напрямки розвитку нормативно-правового регулювання справляння місцевих податків і зборів в Україні, шляхи удосконалення діяльності суб'єктів щодо справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації, а також розкрито зарубіжний досвід запровадження й справляння місцевих податків і зборів та можливості його використання в Україні.

У підрозділі 3.1 «Напрямки розвитку нормативно-правового регулювання справляння місцевих податків і зборів в Україні» зосереджено увагу на тому, що скасування комунального податку, ринкового збору та податку з реклами негативно відобразилося на доходах бюджетів місцевого самоврядування, проте бюджети органів місцевого самоврядування отримали додатковий ресурс у вигляді єдиного податку та податку на нерухоме майно, яким обкладається не житлова, а загальна площа.

Встановлено, що при необхідності залучення органами місцевого самоврядування додаткових коштів на фінансування виконання окремих завдань виникає потреба у місцевих запозиченнях. Для цього на законодавчому рівні запропоновано розширити повноваження органів місцевого самоврядування в сфері здійснення місцевих позик з метою проведення продуманої податкової політики на місцях, результатом якої має бути

наповнення місцевого бюджету для забезпечення соціально-економічних програм та розвитку різних адміністративно-територіальних одиниць.

Обґрунтовано необхідність зміцнення ресурсної бази місцевих бюджетів, перш за все, за рахунок розширення номенклатури місцевих податків і зборів. Тому запропоновано значно розширити перелік місцевих податків і зборів, які за наявності певної доцільності та об'єктів оподаткування можуть вводитися в дію на територіях окремих громад для покриття дефіциту місцевих бюджетів.

З'ясовано, що рівень фінансової забезпеченості місцевих бюджетів визначається проведенням інвентаризації земельних ділянок, включаючи водний фонд, та встановленням стовідсоткового перерахування до місцевих бюджетів податку на доходи фізичних осіб – власників паїв.

У підрозділі 3.2 *«Шляхи удосконалення діяльності суб'єктів щодо справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації»* зазначено, що виконання всіх завдань з проведення податкової реформи в нашій державі можливо за допомогою налагоджених дій суб'єктів податкового адміністрування.

З метою підвищення рівня справляння місцевих податків і зборів України в умовах децентралізації запропоновано розробити Концепцію розвитку регіонів держави відповідно до індивідуальних потреб кожного з них, де слід врахувати особливості розвитку окремого регіону нашої країни, кількість та склад місцевих податків і зборів за кожним регіоном та можливість вибору громадянами направлення частини їх коштів у визначених напрямках.

Зазначено, що для заохочення громадян до сплати місцевих податків і зборів доцільно інформувати їх про адресність направлення сплачених коштів та надання права вибору напрямку направлення хоча б певної частини таких коштів. Тому серед принципів, на яких ґрунтується податкове законодавство України, окрім загальності оподаткування, рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, невідворотності настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства, фіскальної достатності, соціальної справедливості та інших, виділено принцип інформованості громадян щодо адресності направлення сплачених ними коштів на податки та збори згідно чинного законодавства.

У підрозділі 3.3 *«Зарубіжний досвід запровадження й справляння місцевих податків і зборів та можливості його використання в Україні»* зроблено характеристику розвитку низки держав, зокрема США (включаючи штати), Люксембург, Ісландія, Австрія, Швеція, в яких місцеві бюджети наділені досить високою фінансовою автономією, тобто практично не залежать або слабо залежать від бюджету центральної адміністрації, а основу їх фінансової автономії складають місцеві податки і місцеві надбавки до загальнодержавних податків. З'ясовано, що для європейських держав – членів Європейського Союзу (ЄС), власні доходи є основним джерелом надходжень до бюджетів місцевих урядів, у той час, як для України характерною є мала частка власних доходів, що є свідченням низького рівня фінансової незалежності

органів місцевого самоврядування. Враховуючи велику кількість місцевих податків та зборів, що справляються у зарубіжних країнах (в окремих країнах Європейського союзу їх перелік перевищує сотню), виділено три основні, найбільш значущі для розвитку цих країн, податки: податок на нерухомість, місцевий корпоративний податок (на підприємницьку діяльність) та місцевий податок із доходів.

Виокремлено загальні ознаки справляння місцевих податків і зборів у зарубіжних країнах, а саме – це простота справляння податків та зборів, стабільність, доступність законодавства; за своєю кількістю місцеві податки і збори необтяжливі для платників; у більшості країн світу існує захист та підтримка платників місцевих податків і зборів, їх мотивація до сплати цих платежів.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні наведено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації, а також у розробленні практичних рекомендацій щодо його удосконалення. У результаті проведеного дослідження сформульовано та обґрунтовано низку нових положень та висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Відсутність аналогічних рішень в нашій країні та за кордоном робить результати досліджень пріоритетними.

1 З'ясовано, що головні напрямки розвитку України у податковій сфері – це перехід від наглядово-каральної функції податкових органів до обслуговуючої, яка допомагає у нарахуванні та проведенні сплати податків і зборів та спрямована на посилення боротьби зі схемами ухилення від такої сплати юридичними і фізичними особами. Місцеві податки та збори – це самостійна категорія, вони є обов'язковими платежами, що встановлюються державою, але регламентуються і справляються органами місцевого самоврядування та надходять до місцевих бюджетів.

2 Встановлено, що справляння податків являється загальнообов'язковим внесенням платежів до бюджету, що передбачає активну взаємну діяльність контролюючих органів і платників податків, де платник податків за своїм власним бажанням та переконанням сплачує у встановлені розміри і строки всі необхідні платежі до бюджету. Тобто між платниками податків та податковими органами складаються взаємовідносини на умовах довіри, громадянської самосвідомості й партнерства. Зазначено, що для залучення додаткових коштів у місцеві бюджети, слід розширити повноваження органів місцевого самоврядування у сфері здійснення місцевих позик з метою проведення продуманої податкової політики на місцях.

3 Зважаючи на те, що Україна взяла курс на децентралізацію влади, обґрунтовано необхідність відокремити такий підвид фінансової децентралізації, як податкова, що передбачає передачу фінансових ресурсів та частину повноважень державної влади місцевому та регіональному самоврядуванню у податковій сфері. Доведено, що політика децентралізації влади в Україні базується на формуванні спроможних територіальних громад, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень соціально-економічного та культурного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці, тому в умовах проведення децентралізації визначення низки принципів побудови податкової системи набули коректної форми, зокрема діє принцип «єдиного підходу до встановлення податків та зборів – визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку».

4 Доведено, що необхідною умовою існування правової держави та найважливішою її ознакою є податкове адміністрування, основними складовими якого є: сукупність контролюючих органів та органів місцевого самоврядування, які здійснюють спільну управлінську діяльність, пов'язану із забезпеченням процесу справляння місцевих податків і зборів; напрями управлінської діяльності цих органів із врахуванням специфіки формування місцевих бюджетів в процесі регулювання ставок місцевих податків і зборів; механізм адміністрування податків, що включає ставлення цілей, складання функцій, формулювання принципів справляння місцевих податків і зборів.

5 Запропоновано розширити повноваження органів місцевого самоврядування, надавши їм право спільно з органами Державної фіскальної служби України здійснювати контроль за сплатою місцевих податків і зборів та надходженням платежів до місцевих бюджетів, а також створити Єдиний орган інформаційної взаємодії Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування для постійного обміну інформації між різними суб'єктами податкових правовідносин та регулювання таких інформаційних відносин.

6 Доведено необхідність внесення низки змін до Податкового кодексу України, зокрема в розрахунках деяких місцевих податків і зборів, а саме:

– при розрахунку податку на нерухомість необхідно враховувати вартість цієї нерухомості, у даному випадку вартість житла. Вважаючи на різний соціальний статус громадян, розмір податків на елітне житло повинен перевищувати розмір податків звичайного неелітного житла.

– при розрахунку земельного податку слід внести зміни до п.п. 281.2.1 статті 281 Податкового кодексу України, додавши громадянам «для ведення особистого селянського господарства – у розмірі не більш як 3,5 гектари землі», у зв'язку з тим, що мешканці сільської місцевості, які ведуть селянське господарство можуть придбати більше земель та сплачувати більше податків від продажу вирощеної продукції;

– при розрахунку туристичного збору необхідно внести зміни в п.п. 268.5.1 ст. 268 Податкового кодексу України, доповнивши склад

податкових агентів, а саме «базами відпочинку», та визначити ставку податкового збору у розмірі не більше 1%.

7 Виокремлено основні складові контролю в системі справляння податків та зборів: контроль контролюючих органів (державний) й контроль громадських угруповань (громадський). Встановлено, що контроль громадських угруповань за справлянням податків та зборів – це контроль громадян за встановленням певних податків на місцях, контроль за законністю проведення контрольних перевірок, реагування на звернення окремих осіб щодо неправомірних стягнень та ін., що характеризується гнучкістю, своєчасністю реагування тощо.

8 З'ясовано, що місцева влада не має достатньо можливості самостійно формувати місцеві бюджети, створювати для цього додаткові місцеві послуги та самостійно розподіляти ресурси, але саме системі місцевих податків і зборів належить ключова роль у сфері формування доходів місцевих бюджетів. Удосконалення нормативно-правового регулювання справляння місцевих податків і зборів в умовах децентралізації має велике значення для розвитку місцевих органів влади, тому запропоновано розширити перелік місцевих податків і зборів, які, за наявності певної доцільності та об'єктів оподаткування, можуть вводитися в дію на територіях окремих громад для покриття дефіциту місцевих бюджетів. Також запропоновано перераховувати частину податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів.

9 З метою підвищення рівня справляння місцевих податків і зборів України доведено необхідність розробити Концепцію розвитку регіонів держави відповідно до індивідуальних потреб кожного з них, де слід врахувати особливості розвитку окремого регіону нашої країни, кількість та склад місцевих податків і зборів за кожним регіоном та можливість вибору громадянами направлення частини їх коштів у визначених напрямках. Тому серед принципів, на яких ґрунтується податкове законодавство України, основними визначені: загальності оподаткування, рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, невідворотності настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства, фіскальної достатності, соціальної справедливості та інших, доцільно виділити принцип інформованості громадян щодо адресності направлення сплачених ними коштів на податки та збори згідно чинного законодавства.

10 Відокремлено три основні місцеві податки, що справляються в європейських країнах: податок на нерухомість, місцевий корпоративний податок (на підприємницьку діяльність) та місцевий податок із доходів. Вони характеризуються простотою справляння податків і зборів, стабільністю, доступністю законодавства; необтяжливістю за своєю кількістю для платників; захистом і підтримкою держави платників місцевих податків і зборів, їх мотивацією до сплати цих платежів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Коростельова А. О., Швайка М. А. Шляхи перетворення грошей із засобу пограбування народу в активне знаряддя державного будівництва // *Європейські перспективи: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2014. № 6. С. 5–14.
2. Савченко А. О. Реформування діяльності органів державної фіскальної служби України в умовах децентралізації влади // *Наше право: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2015. № 5. С. 149–152.
3. Савченко А. О. Поняття, значення та система адміністрування податків в Україні // *Наше право: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2015. № 2. С. 147–152.
4. Савченко А. О. Інформаційне забезпечення діяльності органів Державної фіскальної служби України // *Наше право: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2015. № 6. С. 187–192.
5. Савченко А. О., Попова С. М. Розширення повноважень місцевих рад у сфері оподаткування в умовах реалізації державної регіональної політики // *Наше право: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2016. № 1. С. 175–179.
6. Савченко А. О. Фінансова політика України як складова частина внутрішньої політики держави // *Право.ua*, 2016. № 1. С. 166–73.
7. Савченко А. О., Попова С. М. Адміністрування податків та зборів органами Державної фіскальної служби України // *Європейські перспективи: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2016. № 4. С. 62–69.
8. Савченко А. О., Попова Л. М. Документальні докази тіньових господарських операцій // *Наше право: наук.-практ. журнал*. Х.: ХНУВС, 2016. № 5. С. 15–20.
9. Савченко А. О., Попова Л. М. Роль Державної фіскальної служби України у виявленні тіньової діяльності платників податків // *Право.ua*, 2017. № 2. С. 177–189.
10. Савченко А. А. Роль местных налогов и сборов в формировании бюджетов Украины в условиях децентрализации власти // *Верховенство права: международный научный журнал (Молдова)*, 2018. № 2. С. 209–213.
11. Савченко А. О., Попова С. М. Зарубіжний досвід запровадження та справляння місцевих податків і зборів та можливість їх використання в Україні // *Фінансова система України в мовах трансформації соціально-економічних відносин: колективна монографія / за заг. редакцією В. І. Успенко*. Х.: ФОП Панов А. М., 2018. 356 с.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

12. Савченко А. О. Роль податкової міліції у забезпеченні фінансової безпеки держави // *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної*

конференції (м. Харків, 13 листопада 2015 р.). Харків: ХНУВС, 2015. С. 261–262.

13. Савченко А. О. Роль податків у забезпеченні діяльності територіальних громад // *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 20 листопада 2015 р.). Харків: ХНУВС, 2015. С. 378–380.

14. Савченко А. О. Протидія корупції як складова боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом // *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 15 квітня 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 138–140.

15. Савченко А. О. Модернізація діяльності територіальних органів Державної фіскальної служби України // *Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 21–22 травня 2016 р.). Суми: видавничий дім «Ельдорадо», 2016. – С. 132–134.

16. Савченко А. О. Адміністративна відповідальність за порушення податкового законодавства // *Актуальні проблеми правової науки і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 18–19 травня 2018 р.). – Суми: видавничий дім «Ельдорадо», 2018. – С. 74–76.

АНОТАЦІЯ

Савченко А. О. Адміністративно-правовий механізм справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Харківський національний університет внутрішніх справ, Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2019.

Дисертацію присвячено дослідженню адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації. Надано загальну характеристику місцевих податків та зборів України і визначено вплив процесів децентралізації на їх справляння. Розкрито сутність та структуру адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків і зборів. Визначено особливості функціонування адміністративно-правового механізму справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації. Розкрито поняття та особливості адміністрування місцевих податків і зборів України в системі їх справляння. Обґрунтовано необхідність взаємодії органів Державної фіскальної служби України та органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

Розкрито особливості та процедури справляння окремих місцевих податків і зборів та доведено необхідність внести низку змін до чинного законодавства України. Досліджено контроль у системі справляння місцевих податків і зборів та виокремлено основні його складові. Визначено основні напрямки розвитку нормативно-правового регулювання справляння місцевих податків і зборів в Україні та запропоновано шляхи удосконалення діяльності суб'єктів щодо справляння місцевих податків та зборів України в умовах децентралізації. Досліджено зарубіжний досвід запровадження й справляння місцевих податків і зборів та окреслено можливості його використання в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правовий механізм, місцеві податки та збори, справляння податків, податкове адміністрування, адміністративно-правові акти, органи Державної фіскальної служби України, органи місцевого самоврядування, децентралізація.

АННОТАЦИЯ

Савченко А. А. Административно-правовой механизм взимания местных налогов и сборов Украины в условиях децентрализации. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Харьковский национальный университет внутренних дел, Тернопольский национальный экономический университет, Тернополь, 2019.

Диссертация посвящена исследованию административно-правового механизма взимания местных налогов и сборов Украины в условиях децентрализации. Охарактеризованы местные налоги и сборы как самостоятельная категория, определено, что они являются обязательными платежами, которые устанавливаются государством, но регламентируются и взимаются органами местного самоуправления и поступают в местные бюджеты. Установлено, что взимание налогов является общеобязательным внесением платежей в бюджет, которое предполагает активную взаимную деятельность контролирующих органов и налогоплательщиков, где налогоплательщик по своему собственному желанию и убеждению платит в установленные размеры и сроки все необходимые платежи в бюджет. Несмотря на то, что Украина взяла курс на децентрализацию власти, обосновано необходимость отделить такой подвид финансовой децентрализации, как налоговая, предусматривающий передачу финансовых ресурсов и часть полномочий государственной власти местному и региональному самоуправлению в налоговой сфере.

Раскрыто понятие и особенности администрирования местных налогов и сборов Украины в системе их взимания, определены основные составляющие его метода: налоговое планирование, налоговое регулирование, налоговый

контроль и анализ деятельности подконтрольных объектов. Предложено расширить полномочия органов местного самоуправления, предоставив им право совместно с органами Государственной фискальной службы Украины осуществлять контроль за уплатой местных налогов и сборов и поступлением платежей в местные бюджеты, а также создать Единый орган информационного взаимодействия Государственной фискальной службы Украины с органами местного самоуправления для постоянного обмена информации между различными субъектами налоговых правоотношений и регулирования таких информационных отношений.

Раскрыты особенности и процедуры взимания отдельных местных налогов и сборов и доказана необходимость внести ряд изменений в Налоговый кодекс Украины, в частности в расчётах налога на недвижимость, земельного налога, туристического сбора и др. Исследован контроль в системе взимания местных налогов и сборов и выделены следующие основные его составляющие: контроль контролирующих органов (государственный) и контроль общественных группировок (общественный). Отмечено, что для привлечения дополнительных средств в местные бюджеты, следует расширить полномочия органов местного самоуправления в сфере осуществления местных займов с целью проведения продуманной налоговой политики на местах, а также предложено расширить перечень местных налогов и сборов, а подоходный налог отнести к местным налогам.

С целью повышения уровня взимания местных налогов и сборов Украины доказана необходимость разработать Концепцию развития регионов государства в соответствии с индивидуальными потребностями каждого из них, где следует учесть особенности развития отдельного региона нашей страны, количество и состав местных налогов и сборов по каждому региону и возможность выбора гражданами направления части их средств для определённых целей. Поэтому среди принципов, на которых основывается налоговое законодательство Украины, целесообразно выделить принцип информированности граждан об адресности направления уплаченных ими средств на налоги и сборы согласно действующему законодательству.

Исследован зарубежный опыт внедрения и взимания местных налогов и сборов и выяснено, что местные бюджеты ряда зарубежных государств наделены достаточно высокой финансовой автономией. Сделан вывод, что взимание местных налогов и сборов в зарубежных странах характеризуются простотой взимания налогов и сборов, стабильностью, доступностью законодательства; необременительностью по своему количеству для плательщиков; защитой и поддержкой со стороны государства плательщиков местных налогов и сборов, их мотивацией к уплате этих платежей.

Ключевые слова: административно-правовой механизм, местные налоги и сборы, взимание налогов, налоговое администрирование, административно-правовые акты, органы Государственной фискальной службы Украины, органы местного самоуправления, децентрализация.

SUMMARY

Savchenko A. A. Administrative and legal mechanism of collecting local taxes and fees of Ukraine in the conditions of decentralization. – *Qualifying scientific work (manuscript)*.

Thesis for the Candidate of Law Degree in specialty 12.00.07 – Administrative Law and Process; finance law; information law. – Kharkiv National University of Internal Affairs, Ternopil National Economic University, Ternopil, 2019.

The dissertation is devoted to the study of the administrative and legal mechanism of collecting local taxes and fees of Ukraine under decentralized conditions. The general characteristics of local taxes and fees of Ukraine are given and the influence of decentralization processes on their management is determined. The essence and structure of the administrative and legal mechanism of collecting local taxes and fees are revealed. The peculiarities of the functioning of the administrative and legal mechanism of collecting local taxes and fees of Ukraine in the conditions of decentralization have been determined. Concepts and features of administration of local taxes and fees of Ukraine in the system of their management are revealed. The necessity of interaction between the authorities of the State Fiscal Service of Ukraine and local self-government authorities in the conditions of decentralization is substantiated. The peculiarities and procedures of collection of individual local taxes and fees are revealed and the necessity of amending a number of amendments to the current legislation of Ukraine is proved. The control in the system of collecting local taxes and fees is investigated and its main components are distinguished. The basic directions of development of normative bases of local taxes and fees collection in Ukraine are defined and ways of improvement of activity of subjects of administration of local taxes and fees of Ukraine in the conditions of decentralization are suggested. The foreign experience of introducing and collecting local taxes and fees is explored and the possibilities of its use in Ukraine are outlined.

Key words: administrative and legal mechanism, local taxes and fees, tax collection, tax administration, administrative and legal acts, authorities of the State Fiscal Service of Ukraine, local authorities, decentralization.

Підписано до друку 29.08.2019 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,0.
Зам. № А033-19. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46009
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua